

Ivan Vukušić, znanstveni novak
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

**Journal of Criminal law and Criminology Volume 100 • Issue 1 •
Fall 2009 p. 308**

Časopis Journal of Criminal law and Criminology je utemeljen 1910. godine, od kada igra jedinstvenu ulogu u povijesti kriminologije u SAD-u. On je rezultat „Nacionalne konferencije o kaznenom pravu i kriminologiji“ održane 1909. godine povodom pedesete obljetnice Northwestern University School of Law čiji je prvi urednik bio dekan John Henry Wigmore. U svojim počecima, časopis je promovirao progresivnu reformu kaznenog prava ističući diskusije kojima su pridonosili razni ugledni pravници, pravni znanstvenici, te znanstvenici drugih društvenih znanosti, zahvaljujući kojima ovaj časopis njeguje interdisciplinarni pristup prilikom proučavanja kaznenog prava i kriminologije. Danas gledajući, progresivan nacrt reforme koji je u prošlosti bio dominantan danas se čini tako dalek. Svemu tomu su pridonijele promjene u kaznenim sankcijama, porast zatvorske populacije, općeniti rast nasilja u društvu te aktualiziranje ovih pitanja od strane lokalne i nacionalne politike. U proteklih sto godina časopis kontinuirano osigurava vjerodostojno prikazivanje dijaloga i debata aktualne problematike kaznenog prava i kriminologije.

Časopis je podijeljen na tri dijela. Prvi dio se odnosi na obilježavanje njegove stoljetne postojanosti, drugi dio nosi naziv kazneno pravo, dok treći dio izlaže komentare vezane za ovu granu prava. Prvi članak prvog dijela nosi naziv „Stoljeće kaznenog prava i kriminologije“ (str.1. - 7.) autorica Amy DeLine i Adair Crosley koji opisuje prvu nacionalnu konferenciju o kaznenom pravu i kriminologiji koja je imala za cilj moderniziranje kaznenog prava kroz časopis koji je tiskan mjeseć dana nakon zaključenja konferencije. Najznačajnija pitanja koja su bila obrađena su reforma kaznenopravnih sankcija, uhićenje, nezakonito ispitivanje od strane policije, ustavna prava optuženog u sudskom postupku i kaznenopravnom sustavu, dok su prvi brojevi časopisa fokusirani na: kritiziran način statističkog praćenja kaznenih djela, pojednostavljenje federalnog pravnog sustava u pravosuđu, kritika kriminološkog sustava, način reintegracije zatvorenika u društvo, način ispitivanja u kaznenim predmetima. Drugi članak analizira „Uspon i pad američkog instituta za kazneno pravo i kriminologiju“ (str. 7. - 33.) autorice Jennifer Devroye. Ona analizira cilj kroz promoviranje suradnje i razmjene ideja između disciplina vezanih za kazneno pravo, te gajenje suradnje između odvjetnika i znanstvenika radi unaprjeđenja kaznenog prava i administracije kaznenopravnog sustava, te ga naziva „jakim udarom“ u moderniziranju kaznenog prava i postupka zbog njegove zadaće u publiciranju ovog časopisa. Poseban naglasak je na talijanskom pozitivizmu i njihovim najznačajnijim predstavnicima Cesare Lombrosu i Enricu Ferriju te njihovom pokretu kao posebno izraženom za vrijeme ratnih godina

djelovanja instituta analizirajući pitanje biologije i nasljeđa koji sudjeluju u formiranju kriminalnog ponašanja. Daljnja pozornost je dana teškoćama u osnivanju ovog instituta, doprinosu europskih kriminalista te fiskalni problemi koji su zahvatili institut.

Drugi dio nosi naziv kazneno pravo. Tu nalazimo članak autorice Carolyn B. Ramsey, „Nametljiva promjena: Komparativni uvid u feminističku reformu zakonskih odredbi o ubojstvu“ (str. 33. – 109.) koji govori o provociranju obrane koje je jedna od najkontroverznijih doktrina u kaznenom pravu zbog njihove dvostrane prirode, koja smanjuje kvalifikaciju umorstva na ubojstvo za izvršeni zločin u vrijeme doživljaja strasti, za koje ipak većina američkih stvaratelja prava nije preporučila da se od toga odustane. Ovaj članak analizira feminističke reforme zakonskih odredbi o ubojstvu, prikazujući australsku sudsku praksu u njenom povijesnom kontekstu, i procjenjuje njezinu aplikabilnost u SAD-u. Autorica posebno brani ponovno uvođenje koncepta opravdanih osjećaja, temeljenim na modernim, jednakim načelima i socijalnim vrijednostima kao zahtjev za ublažavanjem namjernog ubojstva. Pravna povijest o intimnom partnerskom ubojstvu pokazuje da moderna teorija štiti određeni intenzitet bijesa, ljubomore, predominantne muške figure, tako autorica smatra da je ubojstvo iz strasti postalo nova iznimka za zlouporabe od strane muškaraca. Kao drugo, gubi se iz vida da je ovo kazneno djelo u prošlosti bilo obrana od nasilja u obitelji žrtve koja je ubila svog partnera. Nadalje, autorica zaključuje da se žrtva može uspješno obraniti koristeći institut nužne obrane, te da bi taj institut trebalo prilagoditi postojećoj stvarnoj situaciji. Daljnji članak je autora James M. Doyle-a pod nazivom „Učenje iz grešaka u američkom kaznenopravnom sustavu“ (109. – 149). Dok je počinitelj greške neposredan razlog greške, korijen je u pravilu uvijek prisutan unutar sustava kroz duže vrijeme. Virtualno svaki sustav koji je ispitan ima koordiniranu grešku, visoko na svojoj listi uzročnih faktora- općenito 60 – 80 posto nesretnih slučajeva iskazuju se uz ovaj faktor, premda prije nego se dogodio incident nitko nije znao što se događa ni što se trebalo dogoditi. Pogrešne osude i druge greške kaznenog pravnog sustava mogu biti vidljive kao sustavne u kojima male greške, nedovoljne za prouzrokovanje događaja, jedna s drugom uz skrivenu manu sustava mogu prouzrokovati katastrofu. Nabrajajući od koga je potekla inicijativa, autor zaključuje da su pronašli saveznike u svakoj od profesija bilo da su pošli od sudaca, policajaca, javnih tužitelja, te da se nitko od njih ne bavi svojim poslom da bi nevini završili u zatvoru, a krivi na slobodi, jer izbjegavanje grešaka je pitanje radišnosti, profesionalizma i samopoštovanja, a ne samo pitanje društvenog ugleda. Sljedeći je članak autorice Eileen M. Connor „Podcjenjivanje utjecaja smrtne kazne federalnog zakonodavstva i utjecaj na policijsku i pravosudnu kaznenu administraciju u državama“ (str. 149. – 213.). Ovim člankom se razmatra postojanje smrtne kazne u federalnom zakonodavstvu kako bi na taj način postojala mogućnost za izricanje smrtne kazne i u federalnim jedinicama koje ne poznaju smrtnu kaznu, ili pak u slučajevima gdje je izrečena blaža kazna od smrtne ili tamo gdje je smrtna kazna po žalbenom postupku zamjenjena. Autorica

tvrdi da ova praksa destruirala mogućnost uspostave nadležnosti federalnih jedinica u skladu s njezinim ovlastima, te usklađivanje s ustavnim normama. S obzirom da kongres nije u mogućnosti da uspostavi vlastiti kaznenopravni sustav, federalne jedinice sada preispituju smrtnu kaznu s obzirom na rastuće troškove, povećanje proračunskog deficita i pravednost administracije kad je riječ o smrtnoj kazni. Sada federalna vlast koja nije u mogućnosti uspostaviti jedinstveno kazneno pravo, želi kroz racionaliziranje ove problematike uspostaviti koherentni kaznenopravni sustav, jer ovakva situacija potkopava tužitelje, suce i ostale sudske činovnike. Posebno se analizira institut „Petit Policy“ prema kojem federalna vlast zbog double jeopardy ima pravo pokrenuti drugi postupak za očuvanje saveznog interesa. Sljedeći dio časopisa posvećen je komentarima. U ovom broju obuhvaća rad autorice Julia T. Rickert pod naslovom „Nepriznavanje učinaka opravdane sumnje branjenicima: Federalno pravilo 609 i bivši osuđenici za seksualna kaznena djela“(str. 213. – 243.). Velika većina sudbenih tijela u SAD-u dozvoljava da kredibilitet svjedočenja osuđenika bude ograničen sa dokazima prošlih kaznenih djela za koje su optuženi. Pri tom nije dozvoljeno prikazati da branjenik ima tendenciju počiniti zločin generalno ili da je on/ona opasna osoba. Porotnicima se daju ograničene upute kako bi se spriječila nepravilna uporaba dokaza, ali zakonodavci i sudci dopuštaju da unatoč ograničenim uputama, kriminalna prošlost nezakonito prejudicira položaj porote protiv branjenika. Iz tog razloga se od sudaca zahtijeva da usporede prejudicirajuće efekte koji bi mogli nastati zbog kriminalne prošlosti i dokaznu vrijednost njegova iskaza prije nego što je izveden. Uzimajući u obzir činjenicu da su seksualni prijestupnici iznimno prezirana grupa u SAD-u, zbog pomanjkanja kredibiliteta, autorica analizira tri mogućnosti koje im stoje na raspolaganju: prihvaćanje nagodbe neovisno o njegovoj krivnji, ići na suđenje(ne nagoditi se) ali odbiti svjedočenje ili pak, svjedočiti ali izgubiti „dobru volju“ porote kad se otkrije prošli seksualni prijestup uzimajući u obzir da porota treba odlučiti da li je osoba kriva za konkretno djelo iznad opravdane sumnje. Sljedeći rad je autora Kevina O’Keffe-a pod nazivom „Dvije pogreške čine jedinstvo: Izazov nagodbe i zajednički konsenzus država kroz njihovu integraciju“(str. 243. – 277.). U modernom kaznenom sustavu vjernost ustaljenoj tradiciji i pragmatizmu su doprinijele sankcije građanskog prava nakon kaznene presude i nagodbe. Kako su ova dva instituta postala svakidašnja, njihovo kontinuirano razmimoilaženje i interakcija su postali neizbježni. Ovaj rad ima za cilj ilustrirati prirodu i cilj susretanja u praksi ovih instituta. Nadalje, prihvaćajući na ugovoru ustanovljeni pristup i teoretsko opravdanje nagodbe, ovaj autor tvrdi da retroaktivna primjena civilnih kazni ne bi trebala preživjeti izazov kaznenog postupka te je stoga ne bi trebalo primjenjivati na branjenike koji se koriste nagodbom zaključujući da se individualna debata o praksi ova dva instituta mora isprepletati u svjetlu temeljnih načela pravičnosti i due process of law-a. Rad autora Inbala Hasbani-a pod nazivom „Kad pravo omogućava nepravdu: Pogrešne osude na kaznu zatvora i iznimka odnosa povjerljivosti klijent-odvjetnik“(str. 277. – 307.) nastoji odgovoriti na pitanje što treba napraviti odvjetnik koji raspolaže informacijama od strane klijenta koje mogu osloboditi nevinu osobu od zatvora,

jer u svim državama osim jedne postoji zahtjev da odvjetnik tu tajnu čuva čak i ako je nevinna osoba u zatvoru. Ovaj rad nastoji afirmirati ovu iznimku kako bi se spriječile pogrešne osude kroz općeniti prikaz odnosa klijent-odvjetnik, uključujući odvjetnikove pravne dužnosti prema klijentu i njihove etičke obveze prema pravnim propisima o profesionalnom ponašanju, te kako ovu iznimku uklopiti u postojeći pravni sustav.